

centreert op het produceren en presenteren van voorstellingen, en zich dus niet echt inlaat met educatief werk.

De Kopergietry en vooral Bronks investeren veel energie in scholen. Met inleidingen en lesbrieven springen ze behoedzaam om. Eva Bal: 'Ze zijn niet sowieso uit den boze en ze zijn niet sowieso noodzakelijk.' Met drie theaterpedagogen kiest Bronks voor een intensieve aanpak. Het werk in een aantal normaalscholen zal pas binnen enkele jaren zijn vruchten afwerpen. Toekomstige leerkrachten leren omkaderende activiteiten (zoals inleiding en nabespreking) uitwerken, nemen deel aan workshops toneelspelen en sommigen maken zelfs een volledige theatervoorstelling. De keuzes met betrekking tot het basis- en kleuteronderwijs zijn eerder ingegeven vanuit een sociale bekommernis: men werkt vooral in een aantal 'concentratiescholen' uit de omgeving, op een projectmatige manier en in de mate van het mogelijke samen met de ouders. De keuze van Bronks om de educatieve krachten te investeren in een intensieve werking in een beperkt aantal, welgekozen scholen sluit aan bij de droom van Oda Van Neygen om slechts een tiental voorstellingen per jaar te programmeren, in langere speelreeksen. Zo zouden er stevige educatieve projecten bij kunnen uitgewerkt worden.

De Kopergietry heeft een ruim buitenschools educatief aanbod. De theaterateliers zijn erkend als Deeltijds Kunstonderwijs. Eva Bal benadrukt het verschil met een traditioneel conservatorium. 'Mij interesseert het niet in de eerste plaats om theaterlessen te geven. Jongeren hebben een eigen stem en het gaat erom die eigen stem en die eigen visie te laten horen. Wij hebben een aantal middelen in huis om dat eigene in een hele diversiteit aan artistieke vormen naar voor te brengen. Soms resulteert dat in een productie, zoals bij *Littkens en Bergman of Komosha*, maar dat hoeft niet.'

Ook Barbara Wyckmans ziet een aanvullende taak weggelegd voor de bestaande academies voor woord, voor beeld, voor muziek. 'Dat zijn allemaal doe-academies. Hoe langer hoe meer mensen hebben dingen leren doen en willen dat nu ook in de praktijk waarmaken. Terwijl ik vind dat academies ertoe moeten bijdragen dat zoveel mogelijk mensen participeren aan het cultuurgebeuren. We zitten hier in een stad met 480.000 inwoners, een stad waar een enorm aanbod aan cultuur is, met een educatieve dienst in elke instelling die zichzelf respecteert. Maar er moet iemand rechtstaan die kinderen en jongeren de weg helpt vinden naar al die verschillende instellingen en disciplines. Zulk een diversiteit aan

ontdekkende bezoeken kan de betrokkenheid enorm stimuleren. Ik ben ervan overtuigd dat het prettig is om jongeren die al die instellingen ondersteboven hebben gelopen ook als theaterpubliek te hebben. Maar voor de meeste ouders is het geen evidentie om cultureel te participeren. Voor hun kinderen heb ik een project ingediend bij het Sociaal Impuls Fonds. Een "ervaringsacademie", zo noem ik datgene waar ik van droom. Ik vind er geen beter woord voor.'

Sinterklaas kapoentje

Regelmatig terugkerende begrippen tijdens onze gesprekken zijn: 'dromen van', 'energie steken in', 'proberen', 'concrete context', 'aanvullend werken'. Ze getuigen van dynamiek en engagement. Verder is het werken aan 'verruiming' het meest opvallende feit. Naast de pogingen om meer acteurs, regisseurs en auteurs warm te krijgen voor jeugdtheater krijgen ook kunstenaars uit andere disciplines een podium binnen de huizen met een hart voor jeugdcultuur. De tijd dat het jeugdtheater een beschermend cocon nodig had om zich te kunnen ontwikkelen lijkt voorbij. Ook de tendens tot wederzijdse bevruchting tussen een volwassen en een jeugdpubliek sluit daarbij aan.

Keerzijde van deze initiatieven ter verbreding van het jeugdtheater is dat de bekommernis om verdieping op de achtergrond raakt. In een ontwikkelingsproces zorgen verbreding en verdieping van nature voor een golvende lijn, maar onvoldoende professionele ondersteuning van kunstenaars die men na veel moeite over de streep gekregen heeft, houdt het gevaar in dat deze kunstenaars het terrein van de kinderkunsten ervaren als sympathiek, maar ontgoochelend... zodat het bij die ene keer blijft.

Nu is/was de financiële situatie van de zogenaamde kinderkunstencentra zeker niet van die aard dat ze de nodige tewerkstellings- en ademruimte biedt om tot reflectie en ervaringsuitwisseling te komen. Daar zou stilaan verandering in kunnen komen. De Vlaamse regering besloot om de 'kinderkunstencentra' Villanella en De Kopergietry de komende vier jaar met 8 miljoen frank te betoelagen. Die beslissing werd als volgt gemotiveerd: 'Kunstproducties van jonge debutanten en kunstproducties voor jongeren genieten een voorkeursbehandeling' (beleidsbrief van Minister Martens, *Werken aan netwerken*, 1995, p. 21). In het licht van deze beleidskeuze is het onbegrijpelijk dat er niet meer projectsubsidies voorhanden zijn. Elk van de vijf geïnterviewden pleit voor meer projectsubsidies, zodat ook mensen die een jeugdtheaterproductie willen maken daarin aan de bak

kunnen komen. Het biedt nieuw bloed de kans om het terrein te verkennen en te tonen wat men waard is. Na vier jaar leidt dat dan misschien wel tot een nieuw jeugdtheatergezelschap, hopelijk naast een aantal andere gezelschappen die de smaak te pakken hebben gekregen om nu en dan iets voor kinderen te maken. Niemand ziet heil in een aparte jeugdtheaterprojectenpot. 'Als je een extra subsidie voorziet voor een jeugdtheaterproductie, dan riskeer je dat mensen jeugdtheater gaan maken omdat dat geld in het laatje brengt.' Naast een uitbreiding van de projectenpot – wat tevens een verrijking zou betekenen voor de podiumkunsten voor volwassenen – is het logisch dat de betoelaging van de zogenaamde kinderkunstencentra in verhouding komt te staan tot de innoverende en stimulerende rol die van hen verwacht wordt. Middelen om werkplaatsen in te richten, om beginnende kunstenaars tijdelijk onderdak te verlenen of artistiek te ondersteunen zijn geen overbodige luxe.

Moet het podiumkunstendecreet herschreven worden? Niet echt. Elke regeling zal de evoluties in de praktijk achterna hinken. Bijgevolg moet er vooral soepeler omgesprongen worden met het bestaande decreet en zeker met de inherente schotten tussen gezelschappen, (kinder)kunstencentra en disciplines. Om nog maar te zwijgen over het niet op mekaar afgestemd zijn van het podiumkunstendecreet en het decreet over de culturele centra. Wij pleiten ervoor dat het beleid het uitspelen van de specifieke troeven van een organisatie zou belonen. Dè grote troef van de hier beschreven organisaties is dat ze geleid worden door gedreven mensen die zich niet slaafs laten bepalen door de bureaucratische subsidievoorwaarden. Door creatief te woekeren met de (soms erg beperkte) gegevenheden ontstaan veel verschillende soorten interacties: met en tussen kunstenaars, disciplines, publieken en andere organisaties. Deze interacties zijn een verrijking van het landschap.